

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoR/16/2025
Identifikačné číslo spisu:	3122200797
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:3122200797.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci obmedzenia spôsobilosti na právne úkony u osoby I. E., L. XX. D. XXXX, X. XXX, X. - O., P., I. XX, zastúpeného procesnou opatrovníčkou JUDr. C., zastúpeného advokátskou kanceláriou IK Advisory s.r.o., Bratislava, Kalinčiakova 33A, v konaní o návrhu navrhovateľa W. G. E., L. XX. M. XXXX, P., Y. XXXX/XX, zastúpeného advokátkou JUDr. Martou Rybárovou, Trenčín, Jilemnického 2, na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, za účasti Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Bratislava, Štúrova 2 a Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, Bratislava, Račianska 153, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. BN-6Ps/3/2022, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 02. júla 2025 sp. zn. 13CoPs/8/2025, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“, alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom č. k. BN 6Ps/3/2022-255 zo 16. decembra 2024 návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u I. E., nar. XX. D. XXXX, zo dňa 02. februára 2022 zamietol (výrok I.). Štátu náhradu trov konania nepriznal (výrok II.); vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu (výrok III.). Z vykonaného dokazovania, najmä zo znaleckého posudku č. XX/XXXX vypracovaného znalcom MUDr. C. T., mal súd prvej inštancie za preukázané, že I. E., nar. XX. D. XXXX, trpí duševnou zaostalosťou na rozhraní ľahkého až stredne ťažkého stupňa, pričom ide o poruchu trvalého charakteru pretrvávajúcu od narodenia. Táto porucha sa prejavuje narušením intelektových a kognitívnych schopností, ktoré limitujú jeho schopnosť samostatne riešiť komplexnejšie úlohy a nové situácie, avšak neprejavuje sa poruchami správania ani zníženou schopnosťou ovládať svoje konanie. Znalec konštatoval, že pri primeranej podpore je schopný pochopiť význam právnych úkonov a kvalifikovane sa rozhodnúť, pričom stupeň narušenia jeho schopností nedosahuje intenzitu odôvodňujúcu obmedzenie spôsobilosti na právne úkony v akejkoľvek oblasti života. Z dokazovania ďalej vyplynulo, že po smrti matky žije I. v

spoločnej domácnosti so svojou tetou a sesternicou, ktoré mu poskytujú každodennú pomoc a podporu. Nebolo preukázané, že by tieto osoby konali v jeho neprospech, ani že by I. E. uzatváral právne úkony, ktorými by ohrozoval svoje záujmy. Doteraz sa nepreukázalo, že by svojím konaním spôsobil sebe škodu alebo sa vystavil riziku. Súd prvej inštancie zdôraznil, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony predstavuje zásah výnimočného charakteru, ktorý možno uplatniť len vtedy, ak menej obmedzujúce opatrenia nie sú postačujúce. Vzhľadom na zistený zdravotný stav, doterajší spôsob života a existujúcu podporu zo strany blízkych osôb dospel k záveru, že ochranu práv a záujmov I. E. je možné zabezpečiť miernejšími prostriedkami, najmä ustanovením opatrovníka podľa § 29 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) pre jednotlivé právne úkony. Z týchto dôvodov návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony za použitia ustanovení § 8, § 10 ods. 1, ods. 2, § 34 Občianskeho zákonníka a § 231, § 239, § 240, § 243 ods. 1 až 3 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „CMP“) zamietol. V závere odôvodnenia prvoinštančný súd pre úplnosť poznamenal, že vzhľadom k rozsahu vykonaného dokazovania zamietol návrhy na doplnenie dokazovania a vypracovanie revízneho posudku ako nadbytočné, nehospodárne a neefektívne. Štátu náhradu trov konania nepriznal a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom z 02. júla 2025 sp. zn. 13CoPs/8/2025 na odvolanie navrhovateľa rozsudok Okresného súdu Prievidza č.k. BN- 6Ps/3/2022-255 zo 16. decembra 2024 vo výrokoch I. a III. potvrdil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Primárne uviedol, že z procesného hľadiska základom jeho rozhodnutia je aplikácia ustanovenia § 387 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „CSP“), pretože sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými závermi a právnym vyhodnotením uskutočneným prvoinštančným súdom; za aplikácie ustanovenia § 387 ods. 3 druhá veta CSP bol však povinný sa vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní navrhovateľa.

2.1. Odvolací súd prvotne poukázal na základné princípy rozhodovania o návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, ktoré prichádza do úvahy až vtedy, ak je použitie iných prostriedkov vylúčené, alebo je zjavné, že ich účinnosť nebude mať žiaden dopad na dotknutú osobu. Hoci je úlohou súdu podľa čl. 6 CMP zistiť skutočný stav veci a vykonať všetky potrebné dôkazy, konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby je konaním, ktoré v rámci CMP je upravené špeciálnymi ustanoveniami § 231 a nasl. CMP, v zmysle ktorých sa pri interpretácii a aplikácii ustanovenia § 10 Občianskeho zákonníka nemožno obmedziť iba na text zákonného predpisu, ale vždy je potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer, ktorým je predovšetkým rešpektovanie ľudskej dôstojnosti. V medziach ústavného významu práv človeka sa v konaní o obmedzení spôsobilosti na právne úkony primárne sleduje záujem samotného dotknutého človeka a až následne záujem verejný, či tretích osôb. Aj tento ústavnoprávny rámec prvoinštančný súd akceptoval, konštatoval odvolací súd a ďalej akcentoval, že v zmysle ustanovenia § 10 Občianskeho zákonníka môže dôjsť k obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony len v tom prípade, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopná robiť právne úkony, resp. je schopná robiť len niektoré právne úkony. K rozhodnutiu o obmedzení spôsobilosti na právne úkony sa musí pristupovať so zreteľom k subjektívnemu hľadisku v tom smere, že nie je rozhodné, o akú diagnózu duševnej poruchy v konkrétnom prípade ide, ale je relevantné, ako sa prejavuje v psychickej spôsobilosti konkrétnej osoby, t. j. či ide o tak podstatnú odchýlku od normálneho psychického vývoja človeka, ktorá mu v určitom rozsahu bráni postarať sa o vlastné záležitosti. Podčiarkol, že v odôvodnení súdnych rozhodnutí sa vyžaduje, aby bolo konkrétne uvedené, koho, resp. čo ohrozuje plná svojprávnosť osoby obmedzovanej a tiež je potrebné uviesť, prečo nie je možné situáciu riešiť miernejšími prostriedkami.

2.2. Na základe riadne vykonaného dokazovania dospel odvolací súd k presvedčeniu, že pre vyhovieť návrhu podaného navrhovateľom neboli splnené podmienky s tým, že nebolo preukázané, že by vyhobením návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u osoby I., mal byť primárne sledovaný záujem dotknutej osoby (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 313/2012). Doplnil, že na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony samotná existencia duševnej poruchy nestačí, pretože ak aj

posudzovaná osoba trpí duševnou zaostalosťou na rozhraní ľahkého až stredne ťažkého stupňa, ktorá je trvalého charakteru, ďalším predpokladom je, aby táto trvalá porucha celkom vylučovala schopnosť I. E., nar. XX. D. XXXX, uskutočňovať právne úkony, čo ale komplexne vykonaným dokazovaním nebolo preukázané.

2.3. Navrhovateľ v odvolaní namietal správnosť a presvedčivosť znaleckého posudku, ktorý podľa jeho názoru neobsahuje jednoznačnú odpoveď na otázku, aké právne úkony je vyšetrovaný schopný vykonávať a aké nie. Posudok považoval za neúplný, neurčitý a nedostatočný, a preto žiadal vykonať kontrolné znalecké dokazovanie; vyjadril presvedčenie, že zdravotný stav I. E. odôvodňuje obmedzenie jeho spôsobilosti na právne úkony, keďže podľa neho objektívne nie je schopný samostatne uskutočňovať konkrétne právne úkony. Poukazoval na jeho duševnú zaostalosť, nízke IQ, mentálnu úroveň dieťaťa, ovplyvniteľnosť inými osobami a nedostatok schopnosti čítať, písať či porozumieť textu. Zdôraznil aj riziko zneužitia zo strany príbuzných, najmä vzhľadom na to, že vyšetrovaný je vlastníkom nehnuteľností a nemá zabezpečenú kontrolu nad nakladaním svojho majetku. Nestotožnil sa s názorom, že miernejšie opatrenia budú postačujúce a že inštitút procesného opatrovníka poskytne rovnakú mieru ochrany ako opatrovník ustanovený pri obmedzení spôsobilosti na právne úkony.

2.4. Odvolací súd v súhrnnej odpovedi na podstatné tvrdenia navrhovateľa zameral pozornosť na výsledky vykonaného dokazovania, ktoré dali relevantný základ pre zamietnutie návrhu navrhovateľa, pokiaľ posudzovaná osoba - za asistencie svojej rodiny - zvláda svoju existenciu pomocou svojej krstnej mamy a sesternice. Rozvinul úvahu, že hoci v dôsledku duševnej zaostalosti je I. limitovane schopný zodpovedne vybavovať svoje záležitosti samostatne, a pri úkonoch, ktoré presahujú jeho zdravotným stavom limitovanú kapacitu, síce vyžaduje pomoc a podporu okolia, ale pri náležitej podpore a pomoci je schopný pochopiť význam a zmysel právnych úkonov; s podporou a pomocou je tiež schopný sa kvalifikovane rozhodnúť, či právny úkon uzatvoriť chce, alebo nechce. V názorovej zhode so súdom prvej inštancie uzavrel, že práve s podporou rodiny, v ktorej starostlivosti sa I. E. nachádza, môže prekonávať limity v dôsledku jeho duševnej zaostalosti. Odvolací súd neakceptoval výhradu navrhovateľa, že znalec nezodpovedal aké právne úkony môže vyšetrovaný vykonávať, resp. aké právne úkony nie je schopný vykonávať; argumentoval tým, že ak znalec v odpovedi na takto položenú otázku uviedol, že - u vyšetrovaného I. E. stupeň narušenia intelektu a kognitívnych schopností nenadobudol takú závažnosť, ktorá by odôvodňovala obmedzenie právnej spôsobilosti v akejkoľvek oblasti života a nie je nutnosť pristúpiť k obmedzeniu schopnosti konať, prejavovať svoju vôľu v akejkoľvek oblasti života, aj keď takéto konanie predpokladá podporu zo strany okolia a u vyšetrovaného postačuje iné miernejšie riešenie, napr. formou podporného rozhodovania, ak doposiaľ vyšetrovaný bol schopný prežiť svoj život s podporou a pomocou okolia bez výskytu spochybniteľných rozhodnutí - tak tu nebol priestor špecifikovať právne úkony, ktoré môže vykonávať, resp. ktoré nie je schopný vykonávať, ktorá špecifikácia právnych úkonov nastupuje až v prípade, ak by znalec vyjadril záver, že je nutné obmedziť spôsobilosť na právne úkony vyšetrovaného a v akom rozsahu. Odvolací súd ďalej vychádzajúc z obsahových náležitostí znaleckého posudku identifikoval jeho závery sformulované jasne a odborne; zdôraznil, že znalecký posudok nebol jediným dôkazom pre zistenie skutočného stavu veci a v konaní boli vykonané aj ďalšie dôkazy, najmä výsluch posudzovanej osoby I. E., dôkazy smerujúce k posúdeniu jeho mnohohrstvých sociálnych a právnych interakcií, majetkových, rodinných a pod. pripomenul, že to, či osoba trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodnou, je otázka odborná, ktorú súd nemôže posúdiť, ale spadá do kompetencie znalca z odboru zdravotníctvo a farmácia - odvetvie psychiatria. Po preukázaní, že posudzovaná osoba trpí duševnou zaostalosťou na rozhraní ľahkého až stredne ťažkého stupňa, bolo pre odvolací súd z hľadiska vyššie definovaných postulátov relevantné, ako súd prvej inštancie venoval náležitú osobitnú pozornosť vyhodnoteniu skutočností majúcich podstatný význam pre jeho rozhodnutie, a to, či vo svojom živote napriek duševnej poruche, ktorá nie je len prechodná, je I. E. osobou, ktorá sa vie postarať o svoje bežné potreby a či spôsobom svojho života a celkového sociálneho a rodinného zázemia nie je ohrozená na živote a zdraví. Odvolací súd preto považoval za podstatné zistenia, v akom prostredí posudzovaná osoba žije, najmä, že žije v spoločnej domácnosti po smrti svojej matky s krstnou mamou a sesternicou (tu procesnou opatrovníčkou), ktoré osoby mu pomáhajú, poznajú jeho zdravotný stav, sú mu nápomocné v bežnom živote po všetkých stránkach, pri súčasnom nepreukázaní, že by tieto osoby konali v neprospech I. S poukazom na vysvedčenie Praktickej školy v

P. v školskom roku 2015/2016, podľa ktorého posudzovaný I. E. dosiahol v I. a aj v II. polroku veľmi dobré výsledky vo všetkých vyučovacích predmetoch, odvolací súd považoval za bezpredmetnú otázku navrhovateľa, či I. E. vie vôbec čítať a písať.

2.5. Odvolací súd ďalej vyslovil, že ak zdravotný stav posudzovaného I. E. bol hodnotený v komplexe viacerých dôkazov pre vyhodnotenie zákonných podmienok vyžadovaných pre konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, tak nie je možné izolovane a pre účely iného konania, akým je posudzovanie peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, vychádzať z posúdenia zdravotného stavu I. E. pre toto iné konanie pred príslušným správnym orgánom. Len súd je oprávnený obmedziť osobu v spôsobilosti na právne úkony v prípade preukázania všetkých zákonných podmienok, k čomu v danej veci nedošlo. Vzhľadom na komplexnosť vykonaného dokazovania pred prvoinštančným súdom odvolací súd nezistil ani dôvody na doplnenie dokazovania kontrolným znaleckým posudkom. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, pokiaľ neboli zistené dôvody postupu pre iné rozhodnutie o týchto trovách.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP (súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces) a ustanovenie § 421 v spojení s § 432 (rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo v nesprávnom právnom posúdení). Žiadal rozhodnutia nižších súdov zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. Namietanú vadu zmätočnosti navrhovateľ videl v nedostatočnom znaleckom dokazovaní, ktoré nedalo odpovede na kľúčové otázky ohľadom toho, ktoré právne úkony je schopná vykonávať osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, a aké nie. Súdny nevyžiadali doplnenie posudku alebo kontrolný znalecký posudok, čím porušili ustanovenie § 127 CSP a zásadu úplného zistenia skutkového stavu (§ 185 CSP). Dovolať dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP pomenoval aj pokiaľ ide o opomenutie rozhodnutia o ustanovení opatrovníka v zmysle § 248 ods. 1 CMP. Rozhodnutia súdov zapríčinili aj porušenie čl. 12 ods. 3 ústavy t. j. zásah do práv osôb so zdravotným postihnutím na osobitnú ochranu a čl. 12 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, t. j. povinnosť štátu zabezpečiť osobám s postihnutím primeranú podporu pri vykonávaní právnych úkonov a ochranu pred zneužitím.

3.2. Podstata uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 432 CSP spočívala v argumentácii, že odvolací súd nesprávne vyložil a aplikoval ustanovenie § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s ustanovením § 248 CMP, pretože zo znaleckého dokazovania a lekárskeho správ vyplynulo, že posudzovaný I. trpí trvalou duševnou poruchou (mentálna retardácia, IQ 44), ktorá mu bráni vykonávať právne úkony samostatne. Napriek tomu súdy nesprávne uzavreli, že nie je dôvod na obmedzenie spôsobilosti. V ďalšom podrobne rozoberal skutkový a právny stav veci, tak ako ho uvádzal v konaní pred súdmi nižších inštancií; záverom vyjadril presvedčenie, len obmedzenie jeho spôsobilosti a ustanovenie opatrovníka poskytne jeho synovi ochranu pred zneužitím a zabezpečí dôstojný život v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi.

4. Osoba, o ktorej obmedzení spôsobilosti na právne úkony sa koná, nepovažovala dovolanie navrhovateľa za opodstatnené pre neexistenciu dôvodov zmätočnosti; žiadala dovolanie ako neprípustné odmietnuť a priznať nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Procesná opatrovníčka osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, vo vyjadrení k dovolaniu žiadala dovolanie ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietnuť, pretože súdy nižších inštancií dali vo svojich rozhodnutiach logické odpovede na všetky dovolacie námietky navrhovateľa.

6. Z vyjadrenia Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky k dovolaniu vyplýva súhlas so závermi odvolacieho súdu, ktorý sa v odôvodnení napadnutého rozsudku náležite vysporiadal so všetkými argumentmi uvedenými v odvolaní, ktoré sú obsiahnuté aj v dovolaní. Odôvodnenie rozhodnutia

odvolacieho súdu obsahuje opis podstatných skutočností a poskytuje dostatok relevantných úvah súdu, ktoré zdôvodňujú výrok rozhodnutia. Žiadala dovolanie ako dôvodné zamietnuť.

7. Podľa vyjadrenia Komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím je rozsudok odvolacieho súdu vecne správny a dostatočne odôvodený. Dovolanie navrhovateľa je v rozpore s ochranou ľudských práv osôb so zdravotným postihnutím v zmysle Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ako aj judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa je procesne neprípustné a je potrebné ho odmietnuť.

9. Konanie o spôsobilosti na právne úkony je upravené v Civilnom mimosporovom poriadku v ustanoveniach § 231 až § 251. Podľa § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

10. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

11. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

14. Podľa § 432 ods. 1, 2 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

15. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

16. V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnom právnom posúdení veci (§ 432 CSP).

17. Viazanosť dovolacími dôvodmi znamená, že dovolací súd môže skúmať dovolacie dôvody len v rozsahu, v akom boli vymedzené, je teda viazaný tým, čo dovolateľ považuje za nesprávne (II. ÚS 277/2021). Ústavný súd pri preskúmaní rozhodnutí dovolacieho súdu z pohľadu posudzovania obsahu dovolania vyslovil, že úlohou najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho je pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku (I. ÚS 336/2019, I. ÚS 115/2020, IV. ÚS 15/2021, IV. ÚS 253/2024), ale na druhej strane nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany (III. ÚS 278/2022). Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc (III. ÚS 580/2021, III. ÚS 198/2022). Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky.

18. Aj keď navrhovateľ tvrdí nedostatok rozhodnutia odvolacieho súdu označil ako vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP a tiež ako nesprávne právne posúdenie veci, v okolnostiach jeho prípadu to nie je nepochopiteľné, hoci vo všeobecnosti obvykle nenastáva situácia, že by obsahovo tá istá dovolacia námietka spadala pod obidva dôvody prípustnosti dovolania (IV. ÚS 372/2020).

19. Namietané vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP a výhrady voči právnym záverom súdov podľa § 432 ods. 1 a 2 CSP sa vo veľkej miere prelínajú. Navrhovateľ ich opiera o nedostatočné vyhodnotenie výsledkov znaleckého dokazovania, lebo znalecký posudok neposkytol odpovede na zásadné otázky týkajúce sa rozsahu právnych úkonov, ktoré je osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, schopná vykonávať. Pokiaľ súdy zamietli návrh na doplnenie dokazovania kontrolným znaleckým posudkom, zasiahli do ústavného práva osoby so zdravotným postihnutím na osobitnú ochranu a porušili čl. 12 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, t. j. nezabezpečili dotknutej osobe s postihnutím primeranú podporu pri vykonávaní právnych úkonov a ochranu pred zneužitím. Z autentického chápania textu dovolania ako celku (§ 124 CSP) vyplýva, že neúplnosť znaleckého posudku a jeho nedoplnenie (revízia), znamenali neúplné zistenie skutočného stavu veci, ktoré malo za následok nesprávnu aplikáciu (výklad) ustanovenia § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s ustanovením § 248 CMP.

20. Podľa ustanovenia § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí. Platí, že „pri interpretácii a aplikácii ustanovenia § 10 Občianskeho zákonníka sa nemožno obmedziť iba na text zákonného predpisu, ale vždy je potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer, ktorým je predovšetkým rešpektovanie ľudskej dôstojnosti.“ (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 313/2012 z 28. novembra 2012).

21. Spôsobilosť na právne úkony fyzických osôb vyjadruje oprávnenie jej nositeľa vlastným konaním robiť právne úkony. Je významnou právnou kategóriou vo sfére hmotného práva, súčasne bezprostredne ovplyvňuje aj rozsah spôsobilosti samostatne konať pred súdom („každý môže pre súdom konať v rozsahu, v akom má spôsobilosť na právne úkony“ § 67 CSP). Zásahy do spôsobilosti na právne úkony je potrebné vnímať ako zásahy do osobnej integrity človeka, teda aj do práv garantovaných Listinou základných práv a slobôd (čl. 5, 10 ods. 1, 2) a tiež práv garantovaných Ústavou SR. Posudzovanie rozsahu, v akom bude fyzická osoba obmedzená v spôsobilosti konať s právnym následkom, je potrebné posudzovať pri zachovaní proporcionality a pri rešpektovaní tohto postupu ako prostriedku ultima ratio. Nadobudnutie spôsobilosti vlastnými úkonmi brať na seba práva a povinnosti v plnom rozsahu, ako aj dôvody, pre ktoré možno diferencovať rozsah spôsobilosti na právne úkony fyzických osôb, upravuje hmotné právo (§ 8, 9, 10 Občianskeho zákonníka). Modifikovanie rozsahu spôsobilosti na právne úkony je možné len na základe rozhodnutia súdu, toto rozhodnutie má účinky ex nunc a rozhodnutie súdu je

možné zmeniť alebo zrušiť, ak sa zmenia okolnosti rozhodujúce pre posúdenie zásahu súdu (clausula rebus sic stantibus). Dôvodmi pre zásah do rozsahu spôsobilosti na právne úkony fyzických osôb sú v zmysle stavu de lege lata: duševná porucha, ktorá nie je len prechodná, alebo nadmerné požívanie alkoholických nápojov, omamných prostriedkov či jedov. Pri duševnej poruche pritom Občiansky zákonník v závislosti od jej intenzity umožňuje nastaviť rozsah zásahu, a to formou obmedzenia spôsobilosti alebo pozbavenia spôsobilosti konať s právnym následkom v celom rozsahu. Ako z vyššie uvedeného vyplýva, je rozhodnutie súdu, ktorým modifikuje rozsah spôsobilosti na právne úkony, významným zásahom do integrity fyzickej osoby. Nová procesná úprava konania o spôsobilosti na právne úkony túto okolnosť v plnej miere zohľadňuje a prispôbuje právnu úpravu procesného postupu veľmi zásadným východiskám, v reflexii na dôvody pre zásahy do spôsobilosti na právne úkony, súvisiacich s ochranou osôb so zdravotným postihnutím. Slovenská republika ako právny a demokratický štát prevzala do svojho právneho poriadku záväzky vyplývajúce z medzinárodných právnych aktov, ktoré identifikujú základné garancie osôb so zdravotným hendikepom a nastavujú plnohodnotnú ochranu pri ich postavení ako subjektov práva. (pozri Smyčková, R., Števček, M., Löwy, A., Tomašovič, T. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2024, s. 827 - 875).

22. K významným právnym aktom patrí Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím a Opčný protokol k dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (OSN, 13. 12. 2006), ktoré boli vyhlásené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky oznámením Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 317/2010 Z. z. Vyplýva z neho, že Národná rada Slovenskej republiky s Dohovorom o právach osôb so zdravotným postihnutím vyslovila súhlas uznesením č. 2048 z 9. marca 2010. Prezident Slovenskej republiky dohovor ratifikoval 28. apríla 2010. Ratifikačná listina bola 26. mája 2010 uložená u depozitára, generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov. Uvedená medzinárodná zmluva nadobudla pre Slovenskú republiku platnosť tridsiaty deň po uložení jej vlastnej ratifikačnej listiny, teda 25. júna 2010 (pozri čl. 45 ods. 2 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím v spojení s § 20 ods. 4 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Zároveň ide o medzinárodnú zmluvu, ktorá má v súlade s čl. 7 ods. 5 ústavy prednosť pred zákonmi.

22.1. Článok 12 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej aj len „Dohovor“) vyžaduje, aby osoby so zdravotným postihnutím boli uznané ako subjekty práva (ods. 1) a mali spôsobilosť na právne úkony vo všetkých oblastiach života na rovnakom základe s ostatnými (ods. 2). Uvedené ustanovenie zmluvné štáty zaväzuje, aby prijali príslušné opatrenia, ktoré majú umožniť osobám so zdravotným postihnutím prístup k pomoci, ktorú môžu potrebovať pri uplatňovaní svojej spôsobilosti na právne úkony (ods. 3). Opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony musia rešpektovať práva, vôľu a preferencie danej osoby a zabráňovať konfliktu záujmov a nenáležitému ovplyvňovaniu, musia byť primerané a prispôbované situácii danej osoby, uplatňovať sa čo najkratšie a podliehať pravidelnej kontrole zo strany príslušného, nezávislého a nestranného orgánu alebo súdu (ods. 4). Zmluvné štáty tiež musia prijať primerané a účinné opatrenia na zabezpečenie rovnakého práva osôb so zdravotným postihnutím vlastníť alebo dediť majetok (ods. 5).

22.2. Zo Všeobecného komentára č. 1 Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím k čl. 12 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím z roku 2014 (ďalej len „všeobecný komentár“) vyplýva, že cieľom uvedeného ustanovenia je zabezpečiť, aby duševné poruchy (deficits in mental capacity) neboli používané na zbavovanie právnej spôsobilosti osôb nimi trpiacich (str. 3, bod 13 všeobecného komentára). Uvedené ustanovenie vychádza z toho, že právna spôsobilosť (legal capacity) je inherentným právom zaručeným všetkým osobám vrátane osôb so zdravotným postihnutím (str. 4, bod 14 všeobecného komentára). Štáty teda osoby so zdravotným postihnutím nemajú ich právnej spôsobilosti zbavovať, ale, naopak, majú podporiť jej realizáciu, a to za rešpektovania preferencií a vôle danej osoby. V súlade s týmto ustanovením má teda každý právo na to, aby štát rešpektoval jeho právnu spôsobilosť za rovnakých podmienok ako u osôb bez zdravotného znevýhodnenia.

22.3. V zmysle článku 12 Dohovoru sa osobitná ochrana priznáva právnej subjektivite, spôsobilosti na

právne úkony, vôľu a právnym úkonom osôb so zdravotným postihnutím. Zmluvné strany Dohovoru potvrdili, že osoby so zdravotným postihnutím majú kdekoľvek právo na uznanie svojej osoby ako subjektu práva a zároveň právo na uznanie ich spôsobilosti na právne úkony vo všetkých oblastiach života na rovnakom základe s ostatnými. Slovenská republika sa ako zmluvná strana Dohovoru zaviazala prijať opatrenia, ktoré umožnia osobám so zdravotným postihnutím prístup k pomoci, ktorú môžu potrebovať pri uplatňovaní svojej spôsobilosti na právne úkony. Rovnako sa zaviazala zabezpečiť, aby všetky opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony poskytovali primerané a účinné záruky s cieľom zabrániť zneužitiu v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv.

22.4. Záruky zabezpečujú, aby opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony rešpektovali práva, vôľu a preferencie danej osoby, aby zabráňovali konfliktu záujmov a nenáležitému ovplyvňovaniu, aby boli primerané a prispôsobené situácii danej osoby, aby sa uplatňovali čo najkratšie a aby podliehali pravidelnej kontrole zo strany príslušného, nezávislého a nestranného orgánu alebo súdu. Tieto záruky musia byť primerané tomu, do akej miery uvedené opatrenia ovplyvňujú práva a záujmy danej osoby. Osobitne chránené sú právne úkony v oblasti finančných prostriedkov, a to článkom 12 ods. 5 Dohovoru, ktorý určuje zmluvným štátom prijať všetky primerané a účinné opatrenia na zabezpečenie rovnakého práva osôb so zdravotným postihnutím vlastniť alebo dediť majetok, spravovať svoje finančné záležitosti a mať rovnaký prístup k bankovým pôžičkám, hypotékam a iným formám finančného úverovania, a zabezpečiť, aby osoby so zdravotným postihnutím neboli svojvoľne zbavené svojho majetku.

23. V nadväznosti na vyššie uvedené a vo väzbe na dovolateľom deklarované porušenie práv dotknutej osoby vymedzených v článku 12 Dohovoru (povinnosť štátu zabezpečiť osobám so zdravotným postihnutím podporu pri vykonávaní právnych úkonov a ochranu pred zneužitím z dôvodu neobmedzenia jej spôsobilosti na právne úkony) možno konštatovať, že prioritou záväzku podľa tohto článku je zachovanie plnej spôsobilosti na právne úkony ako prejavu ich rovnocenného postavenia v spoločnosti bez ohľadu na zdravotné postihnutie, ako aj ich autonómie pri rozhodovaní. Dohovor vyžaduje, aby štát poskytoval primeranú pomoc pri uplatňovaní spôsobilosti na právne úkony, nie jej obmedzovanie. Interpretácia článku 12 Dohovoru dovolateľom je preto vytrhnutá z kontextu jeho odsekov 3 a 4, keďže si ňou nenáležite podmieňuje obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, čo je v priamom rozpore s jeho obsahom.

24. Z uvedeného možno rezumovať najmä to, že snaha o obmedzovanie spôsobilosti na právne úkony u I., nar. XX. D. XXXX, je v priamom rozpore s cieľom sledovaným Dohovorom; navrhovateľom zvolený výklad § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s článkom 12 Dohovoru je vyňatý z kontextu a dostáva sa do rozporu so záväzkami, ktoré Slovenská republika prijala.

25. Slovenská republika sa totiž ratifikáciou Dohovoru zaviazala rešpektovať plnú spôsobilosť na právne úkony každej osoby so zdravotným postihnutím. Primeraná pomoc pri vykonávaní právnych úkonov je adresovaná Slovenskej republike o. i. ako (legislatívna) povinnosť zmluvného štátu zabezpečiť pomoci pri rozhodovaní - tzv. podporované rozhodovanie, a následne ho rešpektovať a primerane využívať. Tento inštitút zachováva autonómiu vôľe, preferencií a ľudskú dôstojnosť jednotlivca, oproti obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony, pri ktorých súdy ustanovujú opatrovníka, a tým do popredia vstupuje tzv. substitučné rozhodovanie, kedy opatrovník plne nahradzuje právne úkony opatrovanca svojimi.

26. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je v právnom poriadku Slovenskej republiky v súlade s recentnou judikatúrou [či už Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (8Cdo/276/2014), alebo Ústavného súdu Slovenskej republiky (I. ÚS 313/2012)] inštitútom ultima ratio, ktorý je prípustným iba vtedy, ak iné, miernejšie a menej zasahujúce inštitúty a prostriedky nie sú účinné.

27. V konaní o spôsobilosti na právne úkony sa musí súd zamerať predovšetkým na zistenie duševného stavu osoby, o ktorej spôsobilosť v konaní ide, t. j. či ide o osobu, ktorá je skutočne postihnutá duševnou poruchou, a akú intenzitu táto porucha dosahuje. Ide tu o otázku skutkovú, pri riešení ktorej súd musí pribrať do konania znalca. Ďalším predpokladom pre rozhodnutie súdu je zistenie, do akej

miery je osoba postihnutá duševnou poruchou spôsobilá sama si obstarávať svoje záležitosti. Pri riešení tejto otázky súd vychádza zo zistení na základe posudku znalcov v spojení s ostatnými dôkaznými prostriedkami a všetky vykonané dôkazy musí hodnotiť vo vzájomnej súvislosti (m. m. IV. ÚS 371/2010).

28. Zo znaleckého posudku č. XX/XXXX vyplýva, že aj napriek trvalej duševnej poruche (duševná zaostalosť na rozhraní ľahkého až stredne ťažkého stupňa, ktorá sa prejavuje narušením intelektových kognitívnych schopností a ktoré ho limitujú), je dotknutá osoba limitovane schopná zodpovedne vybavovať svoje záležitosti samostatne, pri úkonoch presahujúcich jeho zdravotný stav si vyžaduje pomoc a podporu okolia. Znalec v závere znaleckého posudku výslovne uviedol, že narušenie intelektu a kognitívnych schopností nenadobudlo takú závažnosť, ktorá odôvodňuje obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Zároveň konštatoval, že u dotknutej osoby postačuje miernejšie riešenie - napr. formy podporovaného rozhodovania, keďže dotknutá osoba doposiaľ aj prežívala život (vykonávala právne úkony) s podporou a pomocou rodiny a okolia. Podľa znalca je dotknutá osoba schopná ovládať svoje správanie, je plne sociálna, bez porúch správania, dodržiava spoločenské konsekvencie, koná bez porúch správania sa, impulzívne, agresívne.

29. Odvolací súd v zhode s názorom súdu prvej inštancie proklamoval, že práve s podporou rodiny, v ktorej starostlivosti sa nachádza I. nar. XX. D. XXXX, je možné prekonávať limity v dôsledku jeho duševnej zaostalosti.

30. S uvedeným záverom sa dovolací súd v plnej miere stotožňuje, pretože z výsledkov vykonaného dokazovania je zrejmé, že dotknutá osoba je schopná fungovať v bežnom živote, resp. vykonávať právne úkony s pomocou a podporou rodiny. V spojitosti s výpoveďami I. E. a jeho procesnej opatrovníčky ohľadom doterajšieho spôsobu života a preukázanej podpory zo strany blízkych osôb, je legitímna úvaha súdov nižších inštancií aj v tom, že ochranu práv a záujmov I. E. je možné zabezpečiť miernejšími prostriedkami, najmä ustanovením opatrovníka pre jednotlivé právne úkony, pretože ako vyplynulo z vykonaného dokazovania - rodina dotknutej osoby prirodzene zabezpečuje podporu pri rozhodovaní, resp. podporu a pomoc pri vykonávaní právnych úkonov, čo je v prípade dotknutej osoby faktickým naplnením rovnosti pred zákonom podľa Dohovoru. K tomu dovolací súd dopĺňa, že opatrovník ustanovený podľa § 29 Občianskeho zákonníka zvyčajne nie je ustanovený pre všetky právne úkony, ale jeho právomoci sú obmedzené na tie, ktoré smerujú k ochrane záujmov osoby, ktorej bol ustanovený, resp. k ochrane ohrozeného verejného záujmu. V tomto prípade je opatrovník ustanovený osobe disponujúcej plnou spôsobilosťou na právne úkony.

31. Výsluchy osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná a jeho procesnej opatrovníčky, upresnili konajúcemu súdu fungovanie rodiny, čím implicitne demonštrovali súdu podporované rozhodovanie, ktoré považoval za dostačujúce aj znalec; z hľadiska vyššie definovaných postulátov bolo pre dovolací súd relevantné, že z hľadiska zistenia (úplného) skutočného stavu v zmysle článku 6 a ustanovení § 35, § 36 CMP, súdy vo veci návrhu navrhovateľa na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony I. E., nar. XX. D. XXXX, rozhodovali na základe riadne zisteného skutočného stavu týkajúceho sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony dotknutou osobou s tým, že adekvátnym spôsobom uprednostnili a aplikovali záväzky vyplývajúce z Dohovoru.

32. Znaleckým dokazovaním v spojení s následnou výpoveďou znalca bolo preukázané, že posudzovaná osoba, aj keď trpí duševnou zaostalosťou na rozhraní ľahkého až stredne ťažkého stupňa, stupeň narušenia jeho intelektu a kognitívnych schopností nenadobudol takú závažnosť, ktorá by odôvodňovala jeho obmedzenie v spôsobilosti na právne úkony v akejkoľvek oblasti jeho života. Znalec vo svojich záveroch dostatočne jasne skonštatoval, že vyšetrovaný je schopný limitovane zodpovedne vybavovať svoje záležitosti samostatne, pri úkonoch presahujúcich jeho zdravotný stav sa vyžaduje pomoc a podpora okolia, ide o formu podporného rozhodovania. Nie je medicínska nutnosť pristúpiť k obmedzeniu schopnosti konať, u vyšetrovaného postačuje miernejšie riešenie formou podporného rozhodovania. Hodno zdôrazniť, že nižšie súdy sa pri rozhodovaní neobmedzili len na konštatovanie záverov znaleckého skúmania, ale pre zistenie, do akej miery je vyšetrovaný I. E., nar. XX. D. XXXX,

schopný si sám obstarat svoje záležitosti, vychádzali aj v spojení s ďalšími dôkaznými prostriedkami, predovšetkým z výsluchu samotnej osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, ako aj opatrovnícky posudzovanej osoby, z ktorých vyplynulo, že posudzovaná osoba - I. E., nar. XX. D. XXXX - dokáže v akejkolvek oblasti svojho života s podporou zo strany okolia fungovať. Z vykonaného dokazovania tiež vyplynulo, že vyšetrovaný I. E., nar. XX. D. XXXX, sa nikdy nesprával spôsobom, ktorým by škodil sám sebe alebo svojmu okoliu.

33. Názor dovolacieho súdu na komplexnosť znaleckého dokazovania neboli spôsobilé zmeniť ani námietky navrhovateľa, že znalec neposkytol odpovede na zásadné otázky týkajúce sa rozsahu právnych úkonov, ktoré je I. nar. XX.. XXXX, schopný vykonávať. Pretože, ak znalec v odpovedi na položenú otázku „aké právne úkony môže vyšetrovaný vykonávať, resp. aké právne úkony nie je schopný vykonávať“ uviedol, že u vyšetrovaného I. stupeň narušenia intelektu a kognitívnych schopností nenadobudol takú závažnosť, ktorá by odôvodňovala obmedzenie právnej spôsobilosti v akejkolvek oblasti života a nie je nutnosť pristúpiť k obmedzeniu schopnosti konať, prejavovať svoju vôľu v akejkolvek oblasti života, aj keď takéto konanie predpokladá podporu zo strany okolia a u vyšetrovaného postačuje iné miernejšie riešenie, napr. formou podporného rozhodovania, ak doposiaľ vyšetrovaný bol schopný prežiť svoj život s podporou a pomocou okolia bez výskytu spochybniteľných rozhodnutí - potom je udržateľný názor odvolacieho súdu, že tu nebol priestor špecifikovať právne úkony, ktoré I. E., nar. XX. D. XXXX, môže vykonávať, resp. ktoré nie je schopný vykonávať, ktorá špecifikácia právnych úkonov nastupuje až v prípade, ak by znalec vyjadril záver, že je nutné obmedziť spôsobilosť na právne úkony vyšetrovaného a v akom rozsahu.

34. Nakoľko znalec zodpovedal aj podstatu namietanej otázky o rozsahu právnych úkonov, ktoré je osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, schopná vykonávať, mal dovolací súd znalecký posudok č. XX/XXXX vypracovaný znalcom MUDr. C. T. za presvedčivý, čo do jeho úplnosti, logického odôvodnenia a súladu záverov znaleckého posudku s ostatnými vykonanými dôkazmi. Prípadné nedostatky, nejasnosti alebo rozpory znaleckého posudku mal dovolateľ možnosť odstraňovať (objasňovať) výsluchom znalca na pojednávaní súdu prvej inštancie. Pretože v konaní nevyšli najavo žiadne pochybnosti o odbornej spôsobilosti znalca (súdom ustanovený znalec postupoval v súlade s metodikou, neprekročil rámec svojho odboru) a dovolateľ nepreukázal konkrétne dôvody, ktoré spochybňujú objektivitu (úplnosť) znaleckého posudku, dovolací súd na rozdiel od navrhovateľa nemal žiadne pochybnosti o správnosti, presvedčivosti a úplnosti namietaného znaleckého posudku.

35. Vzhľadom na rozsah vykonaného dokazovania, súd prvej inštancie zamietol návrhy na doplnenie dokazovania a vypracovanie revízie posudku ako nadbytočné, nehospodárne a neefektívne; odvolací súd nezistil dôvody na doplnenie dokazovania s odkazom na komplexnosť doposiaľ vykonaného dokazovania.

36. Ani dovolací súd nepovažoval za legitímne nariaďovať kontrolný znalecký posudok, nakoľko existujúci posudok poskytoval nižším súdom dostatočný podklad pre rozhodnutie vo veci samej a ďalšie dokazovanie by neprispelo k objasneniu skutočného stavu veci. Kontrolný znalecký posudok prichádza do úvahy iba v prípade preukázaných odborných alebo procesných pochybení pôvodného posudku, ktoré by mohli mať vplyv na správnosť rozhodnutia o zásahu do právnej spôsobilosti osoby. V prejednávanej veci však takéto pochybenia zistené neboli, a preto nebol dôvod na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku; takýto postup súdov zároveň rešpektuje požiadavku efektívnosti a hospodárnosti konania.

37. Z vykonaného dokazovania súdmi nižších inštancií a z toho plynúceho ustáleného skutočného stavu (ktorý dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať - viď § 442 CSP), bolo potom pre dovolací súd z hľadiska (všetkých) vyššie definovaných postulátov relevantné, že súdy nižších inštancií rozhodli v súlade so závermi nariadeného znaleckého dokazovania v spojení s ďalšími vykonanými dôkazmi potrebnými pre náležité zistenie skutočného stavu veci, keď dôsledne posudzovali schopnosť I. E., nar. XX. D. XXXX, uskutočňovať právne úkony s prihliadnutím na všetky jeho individuálne pomery, ako aj na sociálnu stránku prostredia v ktorom existuje. Iba súhrnným hodnotením všetkých týchto okolností

bolo možné dospieť k záveru o splnení, resp. nesplnení podmienok na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony (m. m. sp. zn. 8Cdo/276/2014). Rozhodnutie odvolacieho súdu zodpovedá ústavným a medzinárodným štandardom v oblasti rozhodovania súdov pri obmedzení spôsobilosti na právne úkony osôb so zdravotným postihnutím. Tým, že nižšie súdy neobmedzili dotknutej osobe spôsobilosť na právne úkony, zachovali z hľadiska ochrany práv osoby so zdravotným postihnutím jej ľudskú dôstojnosť, autonómiu vôle a možnosť samostatne vyjadrovať svoje preferencie - čím fakticky naplnili záväzky vyplývajúce z článku 12 Dohovoru, t. j. práva na rovnosť pred zákonom, najmä uznanie spôsobilosti na právne úkony u osoby so zdravotným postihnutím, na rovnakom základe s ostatnými s primeranou pomocou pri rozhodovaní; to všetko pri správnej interpretácii a aplikovaní ustanovenia § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s ustanoveniami § 231 a nasl. CMP pojednávajúcich o podmienkach konania o spôsobilosti na právne úkony.

38. Dovolací súd záverom k namietanému procesnému pochybeniu spočívajúcemu v neustanovení opatrovníka podľa § 248 ods. 1 CMP uvádza, že opatrovník sa ustanovuje osobe obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony, pričom medzi zástupcom a zastúpeným vzniká hmotnoprávny vzťah. Keďže návrh na obmedzenie spôsobilosti I. E. bol súdmi právoplatne zamietnutý, ustanovenie hmotnoprávneho opatrovníka z povahy veci neprichádzalo do úvahy.

39. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že navrhovateľ neopodstatnene namieta, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP]. Dovolanie navrhovateľa nie je prípustné ani podľa § 421 ods. 1 CSP, preto dovolanie navrhovateľa odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

40. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

41. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.